

бути орієнтація на споживача, як того вимагає міжнародний стандарт ISO 9001: 2015. Це забезпечується шляхом створення та функціонування клієнтоорієнтованої системи надання адміністративних послуг.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко С. М. Корпоративна соціальна відповідальність у концепції загального управління якістю на підприємствах легкої промисловості України / С. М. Бондаренко // Економічний простір. – 2016. – № 105. – С. 154 – 163.

2. Бондаренко С. М. Задоволеність споживачів як основа успіху у бізнесі / С. М. Бондаренко // Економіст. – 2004. – № 12. – С. 35 – 37.

3. Бондаренко С. М. Базова концепція загального управління якістю TQM: роль персоналу / С. М. Бондаренко, Н. В. Михайленко // Економічний простір. – 2015. – № 103. – С. 139 – 146.

4. Бригілевич І. Діяльність ЦНАП та оцінка якості надання адміністративних послуг: практичний посібник / І. Бригілевич. – Київ, 2017. – 40 с.

5. ДСТУ ISO 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів. (ISO 9000:2015 IDT). – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 45 с.

6. Про адміністративні послуги : закон України від 6 верес. 2012 р. № 5203-VI. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203>.

7. Касич А. О. Теоретичні та практичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства / А. О. Касич, Д. О. Глущенко // Економіка та держава. – 2016. – № 11. – С. 65 – 70.

8. Куньч З. Й. Універсальний словник української мови / З. Й. Куньч. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – 848 с.

9. Тимошук В. П. Оцінка якості адміністративних послуг / В. П. Тимошук, А. В. Кірмач. – Київ : Факт, 2005. – 88 с.

БОНДАРЕНКО СВІТЛАНА

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування Київського національного університету технологій та дизайну

ГОНЧАРЕНКО ДМИТРО

студент 2 курсу факультету економіки та бізнесу Київського національного університету технологій та дизайну

ЕТИКА ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Реформування державної служби України передбачає удосконалення положень і норм етики та моралі державного

службовця. Мораль і право є головними регуляторами поведінки державних службовців. Особливо актуальними є питання етики та моралі, так як вони спираються на силу громадської думки, а їх внутрішнім гарантом виступає совість людини.

Дослідженню ролі етики та моралі у сучасному суспільстві присвячені праці таких закордонних та вітчизняних вчених таких як: Бандурка А. М., Бочарова С. П., Герет Томас М., Клонскі Річард Дж., Лозниця В. С., Серьогін С. М., Чайка Г. Л., Чмут Т. К. та ін. Проблеми етичних засад на державній службі та у бізнесі розглядалися у роботах [1 – 3; 6]. Проте питання розвитку етики та моралі державних службовців потребують подальшого вивчення та удосконалення.

Слово «етика» походить від давньогрецького слова «етос», яке в історії людства з плином часу змінювало своє значення. У минулому це слово означало «місцеперебування», згодом – «стабільний характер». Аристотель назвав етикою науку, яка вивчає добродетель людини. Аналогом грецького «етос» було латинське «мор», від якого Цицерон утворив прикметник «моральний». Спочатку етика та мораль використовувались як слова синоніми. На сьогоднішній день деякі фахівці вважають, що етика – це частина моралі. Мораль охоплює суспільство в цілому і вивчає такі поняття як чесність, справедливість, добродетельність і т. д., тоді як етика вивчає ці ж поняття стосовно визначеної групи людей. З цих міркувань і виникла етика державного службовця.

На думку колективу авторів роботи [6] етика державного службовця – це система прийнятих і глибоко усвідомлених норм поведінки, певний порядок дій, правил, взаємин і принципів державно-службових відносин, що належать даному суспільству і є нормами загальнолюдської моралі.

Сучасне суспільство висуває до моральності та етичності державних службовців більш жорсткі вимоги у порівнянні з іншими громадянами. До моральних характеристик державного службовця потрібно віднести: чесність, відповідальність, обов'язковість, неупередженість, універсальність, сумлінність, старанність, результативність, доброзичливість, непідкупність, ввічливість, комунікабельність, патріотизм та ін. Як вказано в Загальних правилах етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування [7], державні службовці повинні з повагою ставитися до прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, об'єднань громадян, інших юридичних осіб, не проявляти свавілля або байдужості до їхніх правомірних дій та вимог; запобігати виникненню конфліктів у стосунках з громадянами, керівниками, колегами та підлеглими; шанувати народні звичаї і національні традиції та ін.

Неправомірні дії, такі як привласнення державних коштів, хабарництво, розтрата, виплата відсотків як нагороди за укладання

контрактів об'єднуються поняттям корупції. В Законах України «Про запобігання корупції» [4] та «Про державну службу» [5] передбачено заходи, які запобігають її виникненню.

Державний службовець повинен мати найвищий рівень моральності та етики. Громадяни можуть бути прийнятими на державну службу тільки у тому випадку, якщо вони мають не тільки відповідну освіту та компетентності, але і високі моральні якості. Оскільки професійна діяльність накладає на державного службовця підвищені моральні зобов'язання, у державних органах та в органах місцевого самоврядування широко застосовуються кодекси державного службовця, де наводяться правила добросовісної поведінки співробітників.

Державні службовці повинні дбати про авторитет та позитивну репутацію у суспільстві державної служби і органів місцевого самоврядування. Їх поведінка має забезпечувати головне – довіру громадян до державних органів.

Таким чином, на сьогоднішній день суспільство висуває до моральності та етичності державних службовців жорсткі вимоги. Поширеною практикою є введення в дію в державних органах та органах місцевого самоврядування кодексів етики державного службовця. Державні службовці у своїй професійній діяльності повинні сприяти забезпеченню кредиту довіри громадян до державних органів.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко С. М. Корпоративна соціальна відповідальність у концепції загального управління якістю на підприємствах легкої промисловості України / С. М. Бондаренко // Економічний простір. – 2016. – № 105. – С. 154 – 163.
2. Бондаренко С. М. Задоволеність споживачів як основа успіху у бізнесі / С. М. Бондаренко // Економіст. – 2004. – № 12. – С. 35 – 37.
3. Бондаренко С. М. Базова концепція загального управління якістю TQM: роль персоналу / С. М. Бондаренко, Н. В. Михайленко // Економічний простір. – 2015. – № 103. – С. 139 – 146.
4. Про запобігання корупції : закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.
5. Про державну службу : закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.
6. Кадрова політика і державна служба / С. М. Сergygin, Н. Т. Гончарук, Н. А. Липовська [та ін.] ; за заг. ред. С. М. Сergygina. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2011. – 352 с.
7. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби від

БОРИСОВ АНДРІЙ

начальник науково-інформаційного відділу

Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту

АНАЛІЗ ПЕРШИХ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГАСІННЯ ПОЖЕЖ

Одним із перших напрямів державної організації гасіння пожеж було залучення військових підрозділів у великих містах та груп ремісників у невеликих містечках. Коли виникала пожежа у невеликих поселеннях, її ліквідація покладалася на каменярів, ткачів, столярів через те, що вони мали досвід роботи на висоті, розуміли конструкцію будівель та могли управлятися з інструментами. Така модель притаманна не лише Стародавньому Риму. Після падіння Римської імперії, у часи Середньовіччя, представники даних професій мали деякі пільги [1, с. 24].

До попередження виникнення пожеж можна віднести заборону, зазначену у «Законі XII таблиць», розпалювати погребельні вогнища поблизу будівель та вимогу, щоб кожен домовласник мав драбини, ломи, сокири та лопати, достатній для гасіння пожежі, запас води та вовняних ковдр. Поза тим, пізніше, вже у I ст. н.е., в Римі діяла заборона на зведення будівель зі спільними стінами. Натомість, кожен будинок мав бути відокремлений один від одного глухою стіною, побудований з вогнестійких матеріалів та висота його не мала перевищувати 21 метр [1, с. 46]. На мою думку, введення таких заходів було важливими для свого часу, тому що переважна кількість будівель була дерев'яними.

Також, до перших механізмів попередження виникнення пожеж можна включити і право префекта пожежних на огляд кухонь, перевірку стану опалювальних приладів та печей у будинках, а, також, на встановлення обов'язкової кількості води в запасах помешкання, заготовленої на випадок пожежі.

Відповідальність за організацію ліквідації наслідків пожеж включала, в залежності від обставин пожежі, або грошовий штраф, якщо пожежа виникла через необережне ставлення з вогнем громадянина держави; тілесні покарання для невільної людини і смертну кару для підпаловача, який скоїв злочин навмисне [2, с. 25]. Запроваджуючи невідворотність покарання за пожежу, на мою думку, держава намагалася дисциплінувати та спонукати кожного громадянина до особистої відповідальності та обережного ставлення з